

Aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw drs. V.L.W.A. Heijnen
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum	30 november 2023	Behandeld door	Bescherming persoonlijke leven
Uw kenmerk		Telefoonnummer	Bescherming persoonlijke leven
Ons kenmerk	VT20160142-1177460457-777		
Bijlage(n)	3		
Onderwerp	Aanbiedingsbrief Internationale Benchmark		

Geachte mevrouw Heijnen

Raad van Bestuur

Bezoekadres

Moreelsepark 3
3511 EP Utrecht

Postadres

Postbus 2038
3500 GA Utrecht

Met deze brief biedt ProRail u de resultaten aan van het internationale benchmark onderzoek dat ProRail heeft uitgevoerd in nauwe samenwerking met NS. ProRail is trots op de conclusies die op basis van deze benchmark getrokken kunnen worden: ProRail levert goede prestaties, de veiligheid op het spoor en op de stations is hoog, en ProRail doet dit tegen een gemiddelde prijs. ProRail heeft de ambitie om de goede prestaties ook in de toekomst te realiseren. Het onderhouden en vernieuwen van de infrastructuur is nodig om de kwaliteit, betrouwbaarheid en veiligheid van het Nederlandse spoor op peil houden. In deze brief gaat ProRail in op hoe deze resultaten zich verhouden tot de verdere groeiambities en uitdagingen op het spoor.

Bij deze brief ontvangt u drie documenten:

1. PRIME International Benchmark
2. ProRail oplegger bij PRIME rapportage
3. Gezamenlijke hoofd rapportage (management samenvatting) van ProRail en NS

Internationaal benchmarkonderzoek spoorinfrastructuurbeheerders

De Beheerconcessie (artikel 27) schrijft voor dat ProRail iedere drie jaar een internationaal benchmarkonderzoek uitvoert met een groep vergelijkbare spoorinfrastructuurbeheerders. In overleg met uw ministerie gebruikt ProRail de rapportage van het Platform of Rail Infrastructure Managers in Europe (PRIME) als deelrapportage ProRail levert bij deze PRIME rapportage een oplegger op waarin de belangrijkste bevindingen en conclusies voor de Nederlandse situatie worden geïd.

De hoofd rapportage – die ProRail samen met NS heeft opgesteld - geeft op hoofdlijnen inzicht in hoe het Nederlandse spoorstelsel functioneert ten opzichte van vergelijkbare systemen in Europa. In de hoofd rapportage vergelijken we onze prestaties met die van spoorinfrastructuurbeheerders uit Zwitserland, Frankrijk, België, Duitsland, Zweden en Denemarken. De *peergroup* in de PRIME rapportage betreft 19 Europese spoorinfrastructuurbeheerders. ProRail vergelijkt de prestaties in de periode 2017 tot en met 2021.

Hierbij moet in ogenschouw genomen worden dat het spoorstelsel in ieder land zijn eigen karakteristieken heeft die invloed hebben op de prestaties in dat land, waardoor een een-op-een vergelijking van prestaties tussen landen lastig is.

Resultaten benchmark

Net als in de voorgaande internationale benchmarks die ProRail heeft opgesteld, laat ook deze rapportage zien dat ProRail – samen met de vervoerders en andere stakeholders – goede prestaties levert op het Nederlandse spoor. Op de belangrijkste prestatiegebieden behoren we tot de top van de landen in de vergelijkingsgroep en daarmee van Europa.

In deze rapportage is voor het eerst de impact van COVID 19 op de prestaties van inframanagers en vervoerders zichtbaar. Bij alle personenvervoerders daalde de reizigersvraag in 2020 sterk ten gevolge van Covid 19. Vanaf 2021 werden de eerste tekenen van herstel zichtbaar. In Nederland was de daling van de reizigersvraag sterker dan gemiddeld en kwam het herstel langzamer op gang dan bij veel vergelijkspartners. Deze ontwikkelingen zijn sterk beïnvloed door verschillen in beperkende en stimulerende (overheids)maatregelen in de diverse landen, en door veranderd reisgedrag.

Andere belangrijke bevindingen uit de huidige benchmark vanuit het perspectief van ProRail zijn de volgende:

- Het Nederlandse spoor wordt nog steeds zeer intensief gebruikt. De benutting is licht gedaald in de periode vanaf 2020 als gevolg van COVID. De benutting van het spoor in Nederland is samen met dat van Zwitserland het hoogste in Europa.
- Op het gebied van punctualiteit levert ProRail goede prestaties vergeleken met andere spoorinfrabeheerders. De punctualiteit op het Nederlandse spoor was hoog en is nog verder gestegen. Op het gebied van punctualiteit van goederenvervoer (gemeten op 15:29 minuten) toont NL een stijging in 2021 t.o.v. 2017, maar scoort het gemiddeld ten opzichte van de peer group. In algemene zin laat de PRIME benchmark zien dat de punctualiteit van het treinverkeer toenam ten tijde van afschaling van het treinverkeer voor reizigers tijdens de COVID-situatie.
- Wanneer de kosten voor onderhoud en vernieuwing afgezet worden tegen de benutting (kosten per treinkilometer), dan zijn de kosten in NL rond het gemiddelde van de peergroup.
- In Nederland is gekozen voor iets bovengemiddelde tarieven voor reizigers en een duidelijk lager dan gemiddelde publieke financiering. Met andere woorden: de reizigers leveren een gemiddeld hogere bijdrage via de tarieven en de belastingbetaler een gemiddeld lagere bijdrage.
- Het aantal verstoringen op het Nederlandse spoor is – zelfs bij de intensieve benutting van het spoor – relatief laag.
- Veiligheid op en rond het Nederlandse spoor en op stations is hoog in vergelijking met de peergroup.

Reflectie op de resultaten

De prestaties die ProRail samen met haar stakeholders realiseert zijn goed en daar is ProRail trots op. Tegelijkertijd constateert ProRail dat haar prestaties steeds meer onder druk komen te staan als gevolg van klimaatverandering. De frequentie, intensiteit en duur van extreme weersomstandigheden neemt toe en zal - naar verwachting - blijven aanhouden. Ook het Nederlandse spoorwegnetwerk wordt hierdoor geraakt: de prestaties worden erdoor beïnvloed, en het repareren van klimaatschade leidt tot hoge lasten. ProRail zet daarom in op het voorkomen van klimaatschade door het verder verbeteren van het spoornetwerk. De komende jaren is verder onderzoek nodig om te bepalen hoe we hiermee het beste om kunnen gaan. Daarnaast blijft gelden dat investeren in het spoor als meest duurzame mobiliteit bijdraagt aan het voorkomen van verdere klimaatverandering.

Gezien de leeftijd van de infra, gecombineerd met de hoge benutting, klimaatinvloeden en stijgende materiaal- en personeelskosten, zullen de kosten voor instandhouding van het spoor blijven stijgen bij ongewijzigd beleid. Om deze trend om te buigen is het nodig om niet alleen de bestaande infrastructuur te onderhouden, maar ook te vernieuwen door te investeren in een slimmer en efficiënter spoornetwerk. ProRail geeft hieraan invulling door te werken met een integrale ontwikkelagenda, waarin afgewogen wordt hoe op de meest effectieve wijze resultaten behaald kunnen worden. Belangrijk onderdeel hiervan is onze visie op Digitalisering. Deze visie is een doorvertaling van het rapport “Digitale transitie voor toekomstbestendig spoor” dat eind 2022 door de staatssecretaris naar de Kamer is verzonden. Het rapport beschrijft het nut en de noodzaak van een aantal grote innovaties (in het rapport systemsprongen genoemd) die het spoor verder automatiseren en digitaliseren.

De kern van deze visie is dat de fysieke en digitale assets onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en ProRail en de sector de transitie naar verdere digitalisering van het spoor mogelijk moeten maken. Beide onderwerpen neemt ProRail in samenspraak met uw ministerie op in het BKN Spoor.

ProRail ziet dat de ambities van de maatschappij ten aanzien van het spoor groot zijn. Voorbeelden hiervan zijn het verbeteren van internationale treinverbindingen, de ontsluiting van nieuwe woonwijken en het verbeteren van regionale bereikbaarheid via het spoor. Ook moet het spoor betaalbaar zijn voor reizigers en verladers. Uit de benchmark blijkt dat de treinreiziger in Nederland gemiddeld meer betaalt voor een treinreis dan in andere landen van de vergelijkingsgroep, dit terwijl de totale kosten gemiddeld gelijk zijn. ProRail adviseert u de aantrekkelijkheid van de trein voor burgers te vergroten, door een groter deel van de kosten uit publieke middelen te betalen en daarmee de kosten voor de reiziger meer in balans met andere Europese landen te brengen.

We staan gezamenlijk – ProRail, vervoerders en uw ministerie – voor een grote uitdaging om de ambities op het spoor te realiseren en onze prestaties verder te verbeteren en tegelijkertijd betaalbaar te houden voor reizigers en verladers. ProRail gaat graag met uw ministerie in gesprek om het ambitieniveau voor de verdere doorontwikkeling van de prestaties te bepalen en hoe deze toekomstbestendig te maken.

Met vriendelijke groet,
namens de Raad van Bestuur,

Bescherming persoonlijke levenssfeer

